

טקסטיל, לבוש וחושים: תפישות ומופעים**היחידה ללימודי תרבות והמחלקה לעיצוב טקסטיל, שנקר****16 במרץ, 2017****השמש הלוהט ותכלת השמים - לבושם של ילדים בארץ ישראל 1882-1914 // ד"ר גליה השרוני**

בהקדמה לספרו על המבנה של חיי היום יום, כתב פרנן ברודל (Braudel) כי חיי יום יום מורכבים מהדברים הקטנים שהאדם כמעט ולא מבחין בהם בזמן ובחלל. ככל שנקטין את המיקוד של ראייתנו, כך סביר יותר שנמצא את עצמנו בסביבת החיים החומריים. אירועי היום יום מתפשטים וחודרים לחברה בכל הרמות, ומאפיינים את דרכי ההוויה וההתנהגות של קבוצה מסויימת. לעיתים מספר אנקדוטות מספיקות בכדי לסמן מהן דרכי חיים. האופן בו אנשים אוכלים, מתלבשים או מתגוררים, בשכבות שונות של החברה, הן לעולם לא חסרות חשיבות ויכולות אף להצביע על ניגודים וחוסר שיוויון בין חברה אחת לאחרת. בורדל סיכם וכתב כי: 'אני לא חושב שזה חסר ערך לנסות ולהרכיב מחדש תמונות אלה.

לבושם של תושבי הארץ בשלהי המאה ה-19 וראשיתה של המאה ה-20, היה מגוון והבליט את הניגודים והשוני שבין אוכלוסיות הארץ השונות. העדויות שבידינו על הלבוש האופייני לילדים ונערים הן מעטות, אך בחינה מדוקדקת של המקורות, תוך הפניה לפרטי לבוש שמוזכרים באופן ברור בהקשרם של ילדים או ילדות, מאפשרים לנו לשרטט את קווי המיתאר של המלתחה שלהם. כאמור, בשל מיעוט המקורות הכתובים העוסקים בלבוש ילדים, על החוקר להעזר גם במקורות ויזואליים. השימוש בחומר ויזואלי – תצלומים או סרטים, מאפשר להשוות תיאורים כתובים כשיש כאלו למציאות מצולמת, או לבחון את המקור הויזואלי כמקור משלים כשהמקורות הכתובים מועטים.

ההתייחסות לפרטי הלבוש של הילדים, בדומה לזו של המבוגרים מסמנת שלוש מגמות עיקריות: האחת היא ההשפעות האירופאיות בתחום האופנה, השנייה היא התאמת המלתחה לתנאי האקלים של ארץ ישראל, וחשיפה להשפעות מהאוכלוסייה הערבית המקומית, והשלישית היא פתרונות מעשיים וחכמיים שנקטו ההורים ביחס ללבוש ילדיהם.

בהרצאה זו אבקש לאפיין את לבושם של ילדי ארץ ישראל תוך הדגשת מוטיבים הקשורים לסביבה הפיזית של ארץ ישראל, למעבר שעשו רבים מהילדים ממזרח אירופה למרחב הים תיכוני, וכן לעמוד על ההבדלים בתיאור מראה ילדי הישוב הישן מול הופעתם של ילדי הישוב החדש.

ד"ר גליה השרוני מלמדת בחוג ללימודי ארץ ישראל שבאוניברסיטת חיפה. גליה עוסקת בהיסטוריה של חיי היום יום, ובהיסטוריה של קבוצות שוליים בארץ ישראל של שלהי המאה ה-19 וראשיתה של המאה ה-20. עבודת הדוקטורט שלה עסקה בילדות ונעורים בישוב היהודי בארץ ישראל, בשנים 1882-1914.